

Asia: VN/25152/2023

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoja Suomen rannikkostrategian luonnokseen

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asia: WWF Suomen lausunto

Viite: VN/25152/2023, Suomen rannikkostrategian luonnos

WWF kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa asiasta seuraavaa:

Suomen rannikkostrategian uusiminen nostettiin toimenpiteeksi Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmassa vuosille 2022–2027, ja on kiitettävää, että strategian luonnos on nyt valmistunut. Työn oli määrä hyödyttää ihmistoimintojen ja meri- ja rannikkoympäristön yhteensovittamisen sekä luonnon monimuotoisuuden suojelun tavoitteita.

Rannikkostrategian on tarkoitus tarkentaa Suomen merialuesuunnitelman 2030 visiota ja toimenpiteitä rannikolle, ja strategian ytimeksi on valittu kymmenen toimenpidekokonaisuutta, joista esitetään tarkempia kuvauksia. Yleisesti ottaen strategia kattaa laajan kokonaisuuden, ja on hyvä, että strategian toimeenpanon seurantaan on otettu alusta asti tiukka ote. Toimenpiteistä osa on kuitenkin muotoiltu niin että niiden toteutumista tulee olemaan erittäin vaikeaa seurata. Toimenpiteille tulisi esittää selkeät indikaattorit, vastuutahot, toteuttamisen aikataulut ja rahoituslähteet.

Alla ovat esitettyinä WWF Suomen tarkemmat kommentit strategian eri kohtiin.

Yhteiset periaatteet:

Rannikkostrategialle on laadittu yhteiset periaatteet, joiden tavoitteena on tehdä näkyväksi strategian yhteistä tahto- ja tavoitetilaa. Periaatteet ovat kattavat ja hyvät. Periaatteen ”Sujuvalla yhteistyöllä ja viestinnällä läpinäkyvään päätöksentekoon” osalta kohdassa

”Eri sidosryhmien tavoitteet huomioidaan ja sovitetaan yhteen osallistamisen ja yhteistyön kautta” haluamme kuitenkin nostaa esille sen tosiasian, että rannikkoalueiden käytössä tulee nousemaan esille tilanteita, joissa kaikkien sidosryhmien tavoitteiden yhteensovittaminen ei onnistu, vaan ristiriitojen ratkaisemiseksi tarvitaan selkeitä menettelytapoja ja kriteeristöjä. Tämä on jäänyt strategiassa, kuten myös merialuesuunnittelussa, huomioimatta.

Periaatteen ”Ilmastonmuutoksen hillintä, siihen sopeutuminen ja luontokadon torjunta” osalta toivoisimme kohtaan ”Huomioidaan luontoarvot ja suojeluverkostot alueiden kehittämisessä” selkeää mainintaa sitoutumisesta tavoitteeseen saavuttaa Suomen rannikkoalueilla vuoteen 2030 mennessä 30 % suojelupinta-ala sekä maalla että merellä (10 % tiukasti suojeltu).

Periaate ”Vaikuttavia toimia rannikon kehittämiseksi, aktiivista jalkauttamista ja seuranta” on hyvä. Periaatteen alla mainittu riittävä rahoitus ei kuitenkaan näy millään tavalla tarkemmin esitettynä erillisten toimenpidekorttien kohdalla. Erillisille toimenpidekokonaisuuksille laaditaan toivottavasti tarkemmat kustannusarviot ja esitetään myös rahoituslähteitä.

Yleisenä huomiona toimenpidekorteista/kokonaisuuksista nostamme myös esille sen, että jää epäselväksi, miten niissä esitetyt toimialakohtaiset tarpeet on tarkoitus käytännössä käsitellä. Ovatko ne vain toimenpiteissä huomioon otettavia tarpeita, vai laaditaanko niistäkin yksityiskohtaisemmat toimenpiteet strategiakauden aikana?

Toimenpidekortti ajantasainen tilannekuva:

Ajantasaisen tilannekuvan tuottaminen ja sen ylläpitäminen on kannatettavaa. Tässä yhteydessä on tarkasti mietittävä rannikkoalueen määritelmää, ja maa-meri- vuorovaikutussuhde on otettava huomioon.

Toimenpidekortti hyvien käytäntöjen foorumi:

Hyvien käytäntöjen foorumin perustaminen on hyvä ja kannatettava idea. Foorumin ylläpitäminen aktiivisena tulee vaatimaan resursseja ja laajaa sidosryhmien osallistamista ja kannustamista.

Toimenpidekortti kokonaisvaikutusten arvioinnin kehittäminen:

Tämä toimenpide on erittäin tärkeä, sillä eri toimialojen ja hankkeiden kokonaisvaikutuksia ei tällä hetkellä pystytä riittävällä tasolla arvioimaan. Toiminta rannikkoalueilla ei saa vaarantaa meren ja vesien hyvän tilan saavuttamista, ja toimialojen kehityskulku ja yksittäisten hankkeiden vaikutukset

on pystyttävä asettamaan ekologisen kestävyuden rajoihin. Tässä yhteydessä on tarkasteltava myös vesienhoitosuunnitelmien asettamat reunaehdot, ja tarkasteltava yksittäisiä hankkeita osana laajempaa maankäytön suunnittelua.

Toimenpidekortti energian riittävyyden turvaaminen:

Erittäin hyvä että tässä toimenpiteessä on tarkoitus määritellä sekä kansallinen tavoitetaso merituulivoimalle että suunnitella yhteistyötä Itämeren maiden kanssa Itämeren merituulivoiman tavoitteiden ja kokonaisvaikutusten määrittämiseksi. Itämeren suojelun toimintaohjelmassa yhtenä tavoitteena on ”Viimeistään vuoteen 2030 mennessä perustetaan resilientti, alueellisesti yhtenevä (koherentti), tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti hallinnoitu, ekologisesti edustava ja hyvin kytkeytynyt HELCOMin merisuojealueverkosto, jota muut alueelliset suojelukeinot tukevat”, ja tämän tavoitteen saavuttaminen vaatii yhteistyötä ja rajoja ylittävien/kumulatiivisten vaikutusten tarkastelua merituulivoiman osalta myös Itämeri-tasolla! Merituulivoiman kehittäminen ei saa vaarantaa Itämeren hyvän tilan saavuttamisen tavoitetta. Tämän toimenpiteen alla voisi tarkastella myös vedyn tuotantoa.

Toimenpidekortti poikkeustilanteisiin varautuminen:

Tässä kohdassa mainitaan erikoisesti, että riskinä on, että toimialojen kasvu ei tapahdu vesipuitedirektiivin mukaisesti. Juuri tähän riskiinhän tulisi rannikkostrategiassa puuttua, eli toisin sanoin strategian avulla varmistaa, että toimialojen kasvu ei tapahdu vesipuitedirektiivin tai meristrategiadirektiivien tavoitteiden vastaisesti, ja että meren ja vesien hyvä tila saavutetaan. Ylläpitämällä ajantasaista tilannekuvaa, arvioimalla hankkeiden ja toimialojen kumulatiivisia vaikutuksia ja asettamalla niille rajoituksia sekä tarkastelemalla ja suunnittelemalla maankäyttöä kokonaisvaltaisesti voidaan varmistaa, että toimialojen kasvu ei vaaranna sovittujen ympäristötavoitteiden saavuttamista.

Toimialakohtaisten tarpeiden osalta tulisi huomioida ja varmistaa kuntien ja kaupunkien kyky toimia öljyvahinkojen jälkitoimitehtävissä.

Toimenpidekortti kestävä maankäyttö ja rakentaminen:

Tämä toimenpide on hyvin vahvasti kytköksissä kokonaisvaikutusten arvioinnin kehittämiseen, ja tämä yhteys olisi hyvä tunnustaa. Maankäytön suunnittelun osalta tärkeää olisi myös mainita rannikkostrategiassa muutenkin liian vähälle huomiolle jäänyt ennallistaminen, jolle asetetaan EU:n ennallistamisasetuksessa sitovat tavoitteet.

Toimenpidekortti hyvinvoiva rannikkoluonto:

Tässä toimenpiteessä mainitaan luonnon ennallistaminen, mutta konkreettisia esityksiä ennallistamistoimenpiteille ei kuitenkaan esitetä. Ylipäätään toimenpiteet tämän toimenpidekortin

osalta ovat jääneet vaatimattomiksi. Tässä kohtaa olisi voinut esittää esim. ennallistamistoimenpiteiden laajamittaista suunnittelua ja pilotointia osana maankäytön suunnittelua valuma-alueilla. Tämä istuisi hyvin myös tavoitteisiin sopeutua ilmastonmuutokseen ja parantaa tulviin varautumista. Toimialakohtaiset arvioinnit meri- ja rannikkoluontoon kohdistuvista kokonaisvaikutuksista on hyvä kirjaus, ja tässä yhteydessä on otettava huomioon myös eri toimialojen yhteisiä vaikutuksia.

Maailman Luonnon Säätiö (WWF)

Suomen rahasto sr

Jari Luukkonen

Vanessa Ryan

Suojelujohtaja

Meriasiantuntija

Ryan Vanessa
WWF Suomi